

w dalszych analizach dotyczących udziału życia konsekrowanego w działalności apostołskiej Kościoła.

Ks. Bogdan Biela, Uniwersytet Śląski

Andrzej Wójcik, *„Cześć pieśni!” Z dziejów śląskiego życia muzycznego i śpiewaczego. Szkice i materiały źródłowe. Część druga od 1939 do 1989 roku*, Wydawnictwo Śląska Biblioteka Muzyczna, Katowice 2012, ss. 318, ISBN: 978-83-925832-5-7.

W jednym z końcowych fragmentów swego poprzedniego studium na temat działalności śląskich zespołów śpiewaczych i orkiestrowych Andrzej Wójcik wyraził ważną myśl: „Refleksja nad fenomenem społecznego ruchu muzycznego prowadzi do przekonania, że jego istotą jest dzielność tych, co ruch ten tworzyli i tych, którzy będąc jego uczestnikami, stawali się kontynuatorami tradycji, zapoczątkowanej jeszcze w XIX wieku” (por. *„Cześć pieśni!” Z dziejów śląskiego życia muzycznego i śpiewaczego. Szkice i materiały źródłowe. Część pierwsza do 1939 roku*, wyd. Śląska Biblioteka Muzyczna, Katowice 2010, s. 258 – recenzja w: „Studia Pastoralne” 7 (2011), s. 599–601). Z przytoczonej wypowiedzi wynika, jak wiele jeszcze w budującej historii społecznego ruchu muzycznego na Śląsku można znaleźć szlachetnych przykładów owej dzielności, wykazania się męstwem, odwagą we wszelkiego rodzaju przeciwnościach. Miało to miejsce zarówno w początkowej fazie rozwoju tego ruchu, jak również w dramatycznym okresie powstań i wojen, aż po współczesność.

Pierwsza część opracowania *Z dziejów śląskiego życia muzycznego i śpiewaczego* obejmowała okres – *ad quem* – do wybuchu II wojny światowej i od razu było wiadome, że przy tak zasygnalizowanej tezie musi nastąpić uzupełnienie narracji dziejów, gdyż w przeciwnym przypadku byłby to obraz absolutnie niepełny. Dlatego też we wstępnej opinii, skierowanej do wydawcy – Śląskiej Biblioteki Muzycznej, podkreślono jako bardzo ważny atut, że ten sam autor, motywowany dodatkowymi impulsami, podjął się kontynuacji śmiało założonego dzieła, opierając się na już wypróbowanym i niezwykle sprawnym aparacie wykonawczym. Umiejętność Andrzeja Wójcika zaznacza się w popularnym i literacko atrakcyjnym przekazywaniu spraw trudnych, często także dla współczesnych miłośników społecznego ruchu muzycznego nie do końca oczywistych. Podobnie jak w części pierwszej, również i tu punktem wyjścia do twórczych rozważań stała się dla autora lektura fragmentów protokołów związkowych zebrań czy notatek dziennikarskich o znaczeniu historycznym, a także relacje świadków. To szczególnie cenne źródło informacji, bardzo autentyczne, a jednocześnie przecież podlegające łatwej

weryfikacji ze strony innych osób. Wybór podjętych tematów, z tak szerokiego pola oddziaływania społecznego ruchu muzycznego, zawsze może budzić pewne wątpliwości, ale decydujące zdanie należy przecież do samego autora badawczego projektu i jest owocem jego osobistego twórczego zamysłu. Dlatego tym większe uznanie należy się Wójcikowi, gdyż niektóre poruszone w pracy problemy, na pozór banalne, jak np. posiedzenia, zjazdy (zob. rozdział V, s. 129–155), funkcjonowanie biura (zob. rozdział VI, s. 156–186), poprzez osadzenie ich w realiach związkowych działań uzyskały jakże ważne historyczne naświetlenie. Wiele innych kwestii, np. niezwykła symbolika sztandarów (zob. s. 78–91, 213), walka ideologiczna (zob. rozdział II, s. 33–70), problemy narodowościowe na Górnym Śląsku (zob. s. 92–114, 214–219), odbiły się w publikacji znaczącym świadectwem i nie da się przejść obok nich obojętnie. Niekiedy czytelnik może mieć wątpliwości, jaki jest sens nagromadzenia „suchych” sprawozdań? Czy dobór notatek prasowych czy wyciągów ze sprawozdań nie jest przypadkowy, gdyż wydaje się, że te luźne zapiski jakby niewiele wnoszą do całości obrazu. Tymczasem odpowiedź znajduje się zawsze w autorskiej refleksji Wójcika, dołączonej czy to w formie „preludium”, czy „postludium”, i jest to każdorazowo szkic podany w pięknej literackiej szacie, tekst lekki, nośny, jednocześnie bogaty w ważne treści. Cenne i nieodzowne są krótkie biogramy znaczących osób związanych z ruchem muzycznym i śpiewaczym, najczęściej są one ujęte w formie odnośników, ale dzięki temu cechuje je zwiezłość wypowiedzi.

Z kart omawianej publikacji promieniuje głęboki szacunek autora dla społecznego ruchu muzycznego na Górnym Śląsku, a opisywane doświadczenia, czasem niezwykle trudne i bolesne w kontekście dramatycznych wydarzeń XX wieku, wywołują prawdziwe emocje – podziw, wzruszenie, czasem także niepokój. Przecież tak właśnie można odbierać udokumentowaną opinię, że choć śpiew chórów był bronią w walce z przemocą i bezwzględnością, to przecież w okresie zmagających się ideologicznych, przy narzucanych odgórnie projektach, nie zawsze we władzach związkowych reagowano prawidłowo, a lakoniczne zeznania boleśnie obnażają słabości ludzkich postaw. Jak słusznie zauważa Andrzej Wójcik, ta „książka utkana jest ze wspomnień”, ale można by dodać, że owa retrospekcja prowadzi mimo wszystko do wniosków optymistycznych, napawających nadzieją, gdyż śląskim chórów i orkiestrom udało się przetrwać czas trudnej próby.

Trochę dziwi brak obszerniejszego podsumowania omawianej problematyki, ale widocznie również nieco inna była autorska koncepcja opisu dziejów, by pozostawić czytelnika z pewnymi niedopowiedzeniami, które mogą inspirować do własnych przemyśleń.

Na uwagę zasługuje jeszcze końcowy aneks z dołączoną cenną dokumentacją, o bardzo zróżnicowanej wartości historycznej, nie ulega przy tym wątpliwości, że materiały te świetnie ilustrują i dopełniają wielowątkowe treści poruszane w pracy. Szacunek budzą zawsze cenne w odbiorze indeksy: miejscowości, zespołów i nazwisk.

Nowa publikacja Andrzeja Wójcika, która ukazała się w zasłużonej oficynie Śląska Biblioteka Muzyczna, stanowi ważną i nieodzowną kontynuację opisywania chlubnych dziejów śląskiego życia muzycznego i śpiewaczego. Z pracy tej jasno wynika, że dokonania śląskich chórów i orkiestr, również związanych z nimi ofiarnych działaczy i sprzymierzeńców, mają wymiar ponadczasowy. Wpisują się w zaszczytne dzieło przerzucania twórczego kulturowego pomostu, tym bardziej więc ich historyczny opis zasługuje na duże uznanie i szersze rozpowszechnienie.

Ks. Antoni Reginek, Uniwersytet Śląski

Duszpasterstwo wobec kryzysu wiary („Teologia pastoralna w Polsce” 3), red. W. Przygoda, K. Świąś, Wydawnictwo KUL, Lublin 2013, ss. 389, ISBN 978-83-7702-632-8.

Jedenasty punkt *Lineamenta* przed XIII Zwyczajnym Zgromadzeniem Ogólnym Synodu Biskupów, poświęconym zagadnieniu *Nowa ewangelizacja dla przekazu wiary chrześcijańskiej* nosi nazwę *Spotkanie i zjednoczenie z Chrystusem celem przekazu wiary*. Znajdują się tam następujące słowa: „Przekazywać wiarę oznacza stwarzać w każdym miejscu i w każdym czasie warunki, aby mogło dojść do owego spotkania między ludźmi i Jezusem Chrystusem. Wiara jako spotkanie z osobą Jezusa ma formę relacji z Nim, wspomniania Go (w Eucharystii) oraz kształtowania w sobie mentalności Chrystusa, w łasce Ducha” (nr 11). *Lineamenta* wymieniają wśród radykalnych przemian, których doświadcza świat: kontekst kulturowy (sekularyzacja), społeczny (wymieszanie narodów), medialny, gospodarczy, naukowy i polityczny (por. nr 6).

Papież Benedykt XVI w liście apostolskim *Porta fidei* ogłaszającym Rok Wiary wskazuje na wiarę, jako towarzyszkę

życia, pozwalającą nam dostrzegać wciąż na nowo cuda, które czyni dla nas Bóg. Wiara, która stara się rozpoznawać znaki czasu we współczesności, zobowiązuje każdego z nas do stawiania się żywymi znakami obecności Zmartwychwstałego w świecie. Współczesny świat szczególnie potrzebuje dziś wiarygodnego świadectwa osób mających umysł i serce oświecone przez słowo Boże i zdolnych otwierać serca i umysły tak wielu ludzi na pragnienie Boga i prawdziwego życia, które nie ma końca (nr 15).

Polskie Stowarzyszenie Pastoralistów podczas sympozjum (23–24 kwietnia 2012 roku) w Turnie koło Białobrzegów przyjęło uchwałę o konieczności poświęcenia zagadnieniu wiary w perspektywie duszpasterskiej książki, która ukaże się jako kolejny tom serii „Teologia pastoralna w Polsce”.